

ALT SOLUNUM YOLU HASTALIKLARI

BÖLÜM 18

DOI: 10.37609/akya.3747.c325

Yusuf Umut BATI¹

1. GİRİŞ

Kedi ve köpeklerde alt solunum sistemi hastalıkları, veteriner hekimlikte sık karşılaşılan ve ciddi komplikasyonlara yol açabilen rahatsızlıklardandır. Alt solunum yolu, bronşlar, bronşiyoller ve akciğer dokusunu içerdiği için, burada meydana gelen bir sorun hayvanın solunum fonksiyonlarını ciddi şekilde etkileyebilir. Hayvanlar, solunum güçlüğü çekmeye başladıklarında genellikle hemen fark edilebilir; öksürük, nefes darlığı, hırıltılı solunum gibi belirtiler ortaya çıkmaktadır. Bu hastalıkların ortaya çıkmasında pek çok farklı neden rol oynayabilir. Bakteriler, virüsler, mantar enfeksiyonları veya parazitler gibi enfeksiyon etkenleri, çevredeki duman, toz, kimyasallar gibi tahriş edici maddeler, ya da alerjik reaksiyonlar bu hastalıklara sebep olabilir. Genetik yatkınlık da önemli bir faktördür; bazı ırkların, özellikle de kedi astımı gibi kronik solunum yolu sorunlarına yatkın olduğu bilinmektedir.

Solunum sistemi hastalıkları, kedi ve köpeklerde bakımevleri, araştırma ve eğitim birimleri, ayrıca petshoplar gibi köpek ve kedilerin yoğun barındırıldığı ortamlarda oldukça sık karşılaşılan hastalıklardandır. Tüm yaş gruplarındaki kedi ve köpekler solunum sistemi hastalıklarına oldukça

yatkındır. Kedi ve köpeklerdeki alt solunum yolu hastalıkları başlıca viral, bakteriyel, paraziter ve fungal kökenli enfeksiyonlar; ayrıca neoplasi ve travmatik akciğer hastalıklarını içerir. Enfeksiyöz kökenli solunum sistemi hastalıklarının oluşmasında, virüslerden ve bakteriler oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Bu hastalıklar tedavi edilmediğinde hayvanın yaşam kalitesini düşürür ve zamanla ciddi solunum yetmezliklerine yol açabilir.

Bir hayvanın alt solunum yolu hastalığından şüphelenildiğinde, veteriner hekimin kapsamlı bir inceleme yapması şarttır. Fiziksel muayenenin yanı sıra, hastalığın altında yatan nedeni anlamak için röntgen, bronkoskopi ve kan testleri gibi ileri tanı yöntemlerine başvurulabilir. Enfeksiyon durumlarında balgam örnekleri alınıp kültüre edilerek hangi patojenin hastalığa neden olduğu belirlenebilir. Bu doğru tanı, tedaviye başlamadan önce çok önemlidir; çünkü yanlış tedavi, hastalığı daha da kötüleştirebilir.

Tedavi ise hastalığın nedenine bağlı olarak farklılık gösterir. Eğer enfeksiyon kaynaklıysa, veteriner hekim antiviral, antibiyotik, antifungal veya antiparaziter ilaçlar kullanabilir. Ancak kronik ve alerjik durumlarda, tedavi daha çok

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kafkas Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Klinik Bilimler Bölümü, İç Hastalıkları AD., umutbatı.ub@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-7528-4376

rinin %75-80'inin metastatik hastalıkla ilişkili olduğu bildirilmiştir. Vakaların %30'unda bronşiyal lenf düğümlerinde, %30'unda intratorasik metastazlarda (karsinomatozis) ve %16'sında ekstratorasik metastazlarda lezyonlar tespit edilmiştir. Kemik metastazlarına yatkınlık ile ilgili bulgular değişkenlik gösterirken, kedilere özgü ve alışılmadık bir sendrom olarak, primer akciğer tümörlerinin özellikle parmaklara metastaz yapmasının sıkça rapor edildiği görülmüştür. Bu vakalarda, adenokarsinom içeren pedal lezyonlarının biyopsisi, tanı için önemli bir araç olarak kullanılmaktadır. Metastatik odaklarda ara sıra görülen silyalı hücreler ve mukus salgısı, akciğer kökenine dair güçlü kanıtlar sunmaktadır.

6.2.4. Tedavi ve Prognoz

Akciğer karsinomlarının tedavisi büyük ölçüde cerrahi eksizyonla gerçekleştirilir. Köpeklerde radyolojik olarak tanımlanan soliter akciğer tümörleri genellikle rezeke edilebilir ve iyi huylu kabul edilse de yaklaşık %50'sinde bitişik akciğer dokusunda veya bronşiyal lenf düğümlerinde invaziv özellikler ya da metastatik lezyonlar tespit edilmiştir. Genellikle küçük soliter lezyonların lobektomi ile cerrahi olarak çıkarılması iyi bir prognoza sahiptir. Ameliyat sırasında tespit edilen lenf düğümü metastazının olmaması, remisyon ile önemli ölçüde ilişkilidir.

Ameliyat edilemeyen tümörleri olan veya cerrahinin kontrendike olduğu köpeklerde, sisplatin ve vindesin, doksorubisin veya mitoksantron ile kemoterapi uygulanmış, ancak sınırlı başarı sağlanmıştır. Akciğer tümörlerinin cerrahi olarak çıkarılması için lobektomi, kedilerde de tercih edilen tedavi yöntemidir, ancak prognoz genellikle köpeklerden daha kötüdür. Daha fazla sayıda kedi vakası, yaygın hastalık, metastaz veya araya giren dekompanse kardiyomiyopati nedeniyle tanı anında inoperabl olarak sınıflandırılmaktadır.

Uzun vadeli sağ kalım prognozu, histolojik tümör tipinden çok, lenf nodu metastazı varlığı ve tümörün farklılaşma derecesi ile en iyi şekilde tahmin edilir. Lenf nodlarının cerrahi ve patolojik

değerlendirmesi, nodal metastazı olan köpeklerde sağ kalım süresinin önemli ölçüde kısalması riskini temel alan bir prognoz oluşturur.

7. SONUÇ

Kedi ve köpeklerde alt solunum yolu hastalıkları, klinik olarak önemli solunum sıkıntılarına yol açan ve erken tanı ile etkili yönetim gerektiren durumlardır. Enfeksiyöz etkenlerin yanı sıra alerjik ve neoplastik nedenler de hastalıkların seyrini belirler. Koruyucu hekimlik, düzenli muayene ve uygun tedavi yaklaşımlarıyla prognoz büyük ölçüde iyileştirilebilir.

KAYNAKLAR

1. Aslan V. Solunum sistemi hastalıkları. In: İmren H (ed.) Kedi ve Köpek Hastalıkları. Ankara: Medisan; 1998. p. 109–137.
2. Coyne KP, Dawson S, Radford AD, et al. Long-term analysis of feline calicivirus prevalence and viral shedding patterns in naturally infected colonies of domestic cats. *Veterinary Microbiology*. Elsevier; 2006;118:12–25.
3. Dubey JP. *Toxoplasmosis of Animals and Humans*. 3rd ed. Boca Raton, FL: CRC Press; 2022.
4. Ellis JA, Krakowka GS. A review of canine parainfluenza virus infection in dogs. *Journal of the American Veterinary Medical Association*. AVMA; 2012;240:273–278.
5. Gruffydd-Jones T, Addie D, Belák S, Boucraut-Baralon C, Egberink H, Frymus T, Hartmann K, Hosie MJ, Lloret A, Lutz H, Marsilio F, Pennisi MG, Radford AD, Thiry E, Truyen U, Horzinek MC. Chlamydophila felis infection. ABCD guidelines on prevention and management. *Journal of Feline Medicine and Surgery*. Elsevier; 2009;11(7):605–609. doi:10.1016/j.jfms.2009.05.009.
6. Guyton AC, Hall JE. *Textbook of Medical Physiology*. Elsevier Saunders; 2006.
7. Hawkins E. Respiratory system disorders. In: Nelson R, Couto C (eds.) *Manual of Small Animal Internal Medicine*. 2nd ed. Elsevier Mosby; 2005. p. 130–211.
8. Karron RA, Collins PL. Parainfluenza viruses. In: Knipe DM, Howley PM (eds.) *Fields Virology*. 6th ed. Philadelphia: Lippincott, Williams & Wilkins; 2013:1497–1526.
9. King LG. *Textbook of Respiratory Disease in Dogs and Cats*. W.B. Saunders; 2004.
10. Krystle LR. Bordetellosis. In: Sykes JE, Papich MG, Weese JS, Little SE, Greene CE (eds.) *Greene's Infectious Diseases of the Dog and Cat*. 5th ed. Elsevier; 2023.
11. Lappin MR, Blondeau J, Boothe D, et al. Antimicrobial use guidelines for treatment of respiratory tract disease in dogs and cats: Antimicrobial guidelines working group of the International Society for Companion Animal Infectious Diseases. *Journal of Veterinary Internal Medicine*. Wiley; 2017;31:279–294.

12. Lappin MR, Elston T, Evans L, et al. 2019 AAFP feline zoonoses guidelines. *Journal of Feline Medicine and Surgery*. SAGE Publications; 2019;21:1008–1021.
13. Newbury S. Canine distemper virus. In: Miller L, Janeczko S, Hurley K (eds.) *Infectious Disease Management in Animal Shelters*. 2nd ed. Ames, IA: Wiley-Blackwell; 2021:256–273.
14. Radford AD, Addie D, Belak S, et al. Feline calicivirus infection. ABCD guidelines on prevention and management. *Journal of Feline Medicine and Surgery*. 2009;11:556–564. Last updated November 2020. Available from: <http://www.abcdcatsvets.org/feline-calivirus-infection-2012-edition/>.
15. Rankin SC, Victoria J. *Mycoplasma Infections*. In: Sykes JE, Papich MG, Weese JS, Little SE, Greene CE (eds.) *Greene's Infectious Diseases of the Dog and Cat*. 5th ed. Elsevier; 2023.
16. Sykes JE. *Greene's Infectious Diseases of the Dog and Cat*. 5th ed. Elsevier; 2022. Available from: <https://shop.elsevier.com/books/greenes-infectious-diseases-of-the-dog-and-cat/sykes/978-0-323-50934-3>.
17. Zulpo DL, Sammi AS, Dos Santos JR, et al. *Toxoplasma gondii*: A study of oocyst re-shedding in domestic cats. *Veterinary Parasitology*. Elsevier; 2018;249:17–20.